

TTIP

Osama Hassanein, Martin Pinter, Lucia Piváčková, Jakub Trančík

V tejto práci sme sa venovali pripravovanej medzinárodnej dohode TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) medzi Spojenými štátmi americkými a Európskou úniou. Mapovali sme súčasný stav dohody a taktiež postoj dôležitých osobností na Slovensku a jej vlády k TTIP. Cieľom bolo vyhodnotiť zísakné poznatky z pohľadu IT. V našej práci bližšie skúmame vplyv TTIP na agendy ako sú anonymita a ochrana súkromia v internete, neutralita internetu, problematiku intelektuálneho vlastníctva a autorské práva. Predmetom skúmania sú aj sesterské dohody k TTIP, teda konkrétne TPP (Trans-Pacific Partnership), medzi USA a štátmi tichého oceánu, CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement), medzi Kanadou a EU a TiSA (Trade in Services Act).

Čo je TTIP?

Ide o aktuálne navrhovanú obchodnú dohodu medzi USA a EÚ, ktorej hlavným cieľom je zosúladiť technické predpisy, normy, nariadenia a štandardy vo viacerých hospodárskych odvetviach a tým odstrániť existujúce bariéry na trhu ako sú clá a regulácie. Predpokladá sa, že k jej podpísaniu a schváleniu zúčastnenými stranami dôjde do roku 2020.

Oblasti kam dohoda zasahuje

V súčasnosti sú medzi USA, EÚ a jednotlivými členskými štátmi v rámci EÚ rozdiely v štandardoch a zákonoch v oblasti *poľnohospodárstva*, *bankovníctva* a *priemyslu potravinárskeho, kozmetického, farmaceutického chemického, elektronického, automobilového či textilného*. V rámci zjednocovania a sprístupnenia trhov majú byť mnohé tieto štandardy a regulácie v rámci dohody znížené alebo zrušené. Ide často o legislatívu, ktorá bola pôvodne určená na lepšiu ochranu spotrebiteľov, zvierat a životného prostredia.

Prístupnosť verejnosti

Skúmať TTIP sťažuje skutočnosť, že rokovania o dohode sú utajované a teda presné znenie dohody nie je verejné prístupné. Napriek tomu však uniklo niekoľko informácií predbežných verzií dohody (prvýkrát v roku 2014) a odvtedy Európska komisia, pod tlakom verejnosti, zverejňuje svoje stanoviská a ciele pri rokovaníach. K

podobnému vývoju však nedošlo na strane USA, ktorej vláda naďalej utajuje svoje stanovisko.

Informácie z uniknutých dokumentov

Uvedené informácie sme vyčítali z uniknutých dokumentov ktoré zverejnila organizácia Greenpeace na stránke ttip-leaks.org. Zamerali sme sa na časti, ktoré sú relevantné k informačným technológiám a teda k nášmu projektu.

V reakcii na tieto dokumenty napríklad Francúzsky štátny tajomník pre vonkajší obchod Matthias Fekl varoval, že ju v tomto stave Francúzsko nepodpíše. Medzi ďalšie reakcie patria poukazovanie na možné zníženie štandardu ochrany životného prostredia a spotrebiteľa, a otázne nastavenie arbitrážnych súdov. Fakt, že mali veľké firmy omnoho jednoduchší prístup k zneniu TTIP ako občianska spoločnosť, dohode na dôveryhodnosti nepridáva.

Hlavné obavy týkajúce sa telekomunikácií sa týkajú článku X.5 navrhovaného USA, a z neho vyplývajúceho udelenia nových a premrštených právomocí telekomunikačným regulátorom, vrátane ignorovania európskych či národných zákonov na základe vlastných pohnútok. Sporným je tiež článok X.6, kde by telekomunikačné authority mohli zrušiť, či upraviť európsku legislatívu bez akejkoľvek demokratickej zodpovednosti, či postihnuteľnosti. Tieto body sú v pôvodnom znení v Addendum 1.

Článok 48 sa má týkať dôvernosti elektronickej komunikácie, ale ochrana dôvernosti takejto komunikácie by nemala obmedzovať obchod so službami. Tento bod je nejasný, no momentálne oficiálne stanovisko EÚ je, že sa v rámci TTIP nebude riešiť ochrana súkromia používateľov a budú ju upravovať iné regulácie ako napríklad [GDPR](#), ale podrobnosti o tejto časti rokovaní nemáme.

Európsky parlament taktiež nepodporil návrh výboru pre právne veci, aby boli autorské práva, obchodné známky a patenty vylúčené z negociácií o dohode TTIP.

Z pohľadu ochrany dát je postoj EÚ taký, že táto oblasť môže byť predmetom vyjednávania až po tom, čo bude v EÚ prijatá nová ucelená legislatíva v tejto oblasti, tak ako to navrhol Výbor pre občianske slobody.

Z pohľadu šifrovania zakladá najmä USA na znení prítomnom v TPP. Podľa organizácie Electronic Frontier Foundation a Cato Institute sú toto zlé správy pre ochranu dát. Jedná sa hlavne o možnosť vyžiadať si šifrovacie kľúče od súkromných osôb na základe veľmi voľných podmienok, ako napríklad v záujme bezpečnosti. Na

druhú stranu, EÚ sa v diskusii snaží reprezentovať záujmy členských štátov, čo vnímame pozitívne.

V oblasti duševného vlastníctva sú návrhy USA vzdialené terajšej legislatíve v krajinách EÚ, no napriek tomu obe strany podporujú súkromne vymáhanie týchto práv, ktoré by obchádzalo demokratické princípy, a bolo by nepostihnuteľné, podobne ako tomu bolo v nechválne známej dohode ACTA.

V uniknutých textoch sa podľa analýzy Electronic Digital Rights nespomínajú mimovládne organizácie, verejnosť, ani občianska spoločnosť, a nie sú ani viditeľným spôsobom braní ako stakeholderi tejto dohody.

V rámci pozitívnych informácií dohoda obsahuje návrh aby dodávatelia verejných telekomunikačných služieb zaručili ochranu citlivých údajov, a používať tieto údaje iba za cieľom poskytovať tieto služby. Ďalšie body smerujú aj k férovému prístupu k infraštruktúre ako napríklad transatlantické káble či stanice, a ich regulácii.

Cieľom živej diskusie je taktiež pridelovanie dátových tokov a výpočtových zariadení. USA zvýraznili, že ich veľmi zaujíma táto problematika mimo audiovizuálnych služieb, ktoré v dohode nechcú ošetrovať. EÚ zaujíma internetová autentifikácia a obmedzenie autorizačných požiadaviek pre internetové služby.

Časť dohody týkajúca sa dátových tokov však naďalej ostáva verejnosti neprístupná (minimálne do momentu pokiaľ USA a EÚ nedospejú ku konsenzu vo viacerých zo spomínaných oblastí) - čo je z nášho pohľadu škoda, keďže je to práve kapitola ktorá nás v rámci témy IT zaujíma najviac - v telekomunikačnej kapitole sú totiž mnohé z dôležitých otázok spomenuté len okrajovo.

Mimo IT oblasti sú významným problémom články obmedzujúce legislatívu a regulácie, ktoré môžu demokratické vlády po ratifikácii TTIP prijať, napríklad v oblasti bankovníctva a poisťovníctva.

Argumenty pre a proti dohode

Proponenti dohody pozdvihujú podporu investícií medzi oboma stranami, zvýšenie konkurenčnej schopnosti USA a krajín EÚ v medzinárodnom trhu a nárast obchodu v rámci geografickej oblasti, ktorá tvorí 46% svetového HDP. Predseda [EESC](#), Georges Dassis tvrdí, že pozitívne zmeny by mali pocítiť malé, stredné a veľké spoločnosti v USA, ako aj v Európe, že dohoda by mala chrániť existujúce pracovné miesta a taktiež stimulovať vytváranie nových pracovných miest, a zároveň chrániť práva pracujúcich, sociálnu ochranu a dialóg. Navyše TTIP by mala sformovať environmentálne a sociálne štandardy na celom svete, aby západné krajiny naďalej

ostali tvorcami týchto štandardov na globálnej scéne a nemuseli sa tak prispôsobovať externým vplyvom.

Medzi hlavnými podporovateľmi dohody patrí organizácia [American Chamber of Commerce](#), ktorá zverejnila mnohé články informujúce najmä o výhodách dohody TTIP.

Najvýraznejším zdrojom kritiky je prísna utajenosť tejto dohody a rokovaní o nej. Kritici toto považujú za neopodstatnené a neprijateľné v modernej demokratickej spoločnosti. V posledných rokoch EÚ zverejňuje svoje stanovisko k tejto dohode, avšak mnohí podotýkajú, že k tomuto došlo až po prvom úniku dokumentov TTIP, po ktorom sa široká verejnosť začala o túto dohodu zaujímať. K podobnému vývoju nedošlo na strane USA, ktorej reprezentanti ostávajú v tejto otázke naďalej netransparentní. Utajenosť dohody a nezverejnené stanoviská majú takisto na svedomí mnohé nejasnosti, fámy a protirečiaci si tvrdenia, ktoré sťažujú tvorbu informovaného názoru podloženého faktami.

Mnohí zvolení zástupcovia krajín EÚ poznačili, že ani im nie je znenie dohody plne prístupné. Na prezeranie si vopred zvolených častí dohody sú vyhradené špeciálne termíny so zvýšenými bezpečnostnými opatreniami, čas prezerania dohody je obmedzený a je znemožnená tvorba akýchkoľvek elektronických kópií prezeraných exemplárov, jedine poznámky na vopred poskytnutých papieroch sú povolené.

Oponenti dohody negujú tvrdenia proponentov výsledkami z [Centre for Economic Policy Research](#) (organizácia, ktorá je vo všeobecnosti za TTIP). Tá zverejnila viaceré predikcie ekonomického vývoja, z ktorých len malá časť ukazuje výrazné zisky po prijatí dohody. Navyše sa obávajú, že by jej dopad mohol byť negatívny na menšie spoločnosti, voči ktorým budú nadnárodné korporácie zvýhodnené.

Schválenie dohody obmedzí práva vlády USA a jednotlivých štátov Európskej únie regulovať svoje trhy a to hlavne voči zahraničným investorom a spoločnostiam, keďže dohoda má zahŕňať nové štandardy a regulácie, ktoré odstránia tie existujúce na úrovni jednotlivých štátov. Pre USA to môže znamenať zrušenie niektorých opatrení vo finančnom sektore a v bankovníctve, ktoré prijali po ekonomickej kríze v roku 2008. Pre EÚ to znamená zmiernenie opatrení na ochranu životného prostredia a reguláciu potravinárskeho, kozmetického a farmaceutického priemyslu.

Akékoľvek dodatočné opatrenia prijaté na národnej úrovni by po podpísaní dohody boli považované za ilegálne. Tu sa dostávame k ďalšej silno kritizovanej časti dohody, ktorá popisuje proces na riešenie sporov medzi štátmi a investormi, či firmami. Na tento účel sa má využívať už existujúca inštitúcia [ISDS](#) (Investor-state dispute settlement), o ktorej oponenti tvrdia, že je jednostranne prospešná pre

investorov (keďže štáty v nej nemôžu podať žalobu na investora). Tvrdia, že ide o arbitrážny súd, v ktorom o rozsudku rozhodujú nedemokraticky zvolení sudcovia. USA si za ponechanie ISDS v TTIP stojí, avšak Európska strana (konkrétne predstavitelia Francúzska) odmieta jej zahrnutie do dohody a navrhuje alternatívu v podobe [ICS](#). Pre lepšiu predstavu o ISDS uvádzame odkazy na nasledujúce články:

https://www.washingtonpost.com/opinions/dont-buy-the-trade-deal-alarmism/2015/03/11/41575fee-c1d5-11e4-9271-610273846239_story.html

<http://www.ituc-csi.org/el-salvador-facing-300m-claim-from?lang=en>

Politici najmä vo Veľkej Británii sa obávajú privatizácie zdravotníctva a verejných služieb, ktoré by po podpísaní dohody bolo náročné regulovať štátom v záujme verejnosti.

Proti dohode sa v Európe spustila veľká vlna protestov, ktoré obviňujú dohodu z ústupkov voči požiadavkám z USA a lobujúcim nadnárodným korporáciám. Tu je potrebné spomenúť [Stop TTIP](#). Ide najväčšiu o alianciu (viac ako 500 európskych organizácií), ktorá takéto protesty organizuje a taktiež koordinuje celkovú kampaň proti dohodám TTIP a CETA. Jej stránka je takisto uceleným zdrojom informácií o TTIP, i keď treba poznačiť že je zameraná na jej negatíva.

Názor relevantných organizácií a verejnej správy

V rámci našej práce sme kontaktovali rôzne organizácie a osoby z politickej scény, ako aj zo súkromného sektora. Chceli sme sa dozvedieť, či majú nejaké informácie ohľadom TTIP, aký je ich osobný názor (postoj ich organizácie) na túto tému a či sa v rámci dohody spomína problematika internetovej komunikácie (resp. transatlantických dátových tokov) a s ňou spojená otázka ochrany súkromia koncových používateľov. Kontaktovali sme všetky koalíčné a opozičné strany, ako aj slovenských europoslancov. Taktiež sme kontaktovali aj iné osobnosti a organizácie, ktoré sú rôzne zaangažované do témy TTIP: American chamber of commerce, Podnikateľská aliancia Slovenska, Zuzana Gabrižová (EurActiv) a Pavol Podolay (prezident Nemecko-slovenskej hospodárskej únie). Zo spomínaných organizácií a osôb nám odpovedali len zástupcovia strán SaS, Most-Híd a SNS.

Sloboda a Solidarita

Za stranu SaS nám odpovedala Emília Vavreková z Európskeho parlamentu. Z jej odpovede sme sa dozvedeli, že pravdepodobne neexistuje ucelený názor strany k TTIP - "Nie som si istá, či všetci poslanci strany SaS majú k TTIP (rovnaký) názor,

resp. či majú prehľad o Vašej špecifickej téme.” Boli sme však odkázaní na niekoľko odkazov, kde sa dal nájsť doterajší názor pána Sulíka na TTIP. Taktiež sme boli požiadaní o bližšie špecifikovanie témy (celá TTIP alebo len určitá časť) a koho názor by nás zaujímal (strana, pán Sulík, iný europoslanec...), čo sme aj urobili, žiaľ bez odpovede z ich strany.

<http://sulik.sk/ttip-budem-hlasovat-proti/>

<https://www.facebook.com/stranasas/videos/10153315783952231/>

<http://www.hlavnespravy.sk/richard-sulik-dohoda-o-volnom-obchode-medzi-eu-a-usa-kazdy-chce-nieco-pre-seba/712580>

<http://www.hlavnespravy.sk/pozrite-si-ako-slovenski-europoslanci-hlasovali-o-ttip/644423>

<https://dennikn.sk/455863/sebej-ttip-ti-co-sa-boja-siria-paranoju-sulikovi-prekaza-utajenost/>

V spomínaných odkazoch sa dozvedeli hlavné dôvody pána Sulíka, prečo bude hlasovať proti TTIP. Najväčším problémom pre neho je utajenosť dokumentov pred verejnosťou a taktiež spôsob akým sú s ním oboznámení ľudia, ktorí o ňom majú rozhodovať. On sám mal možnosť dostať sa do špeciálnej miestnosti, kde sa dá dohoda prečítať, avšak nemal dostatok času a ani možnosť na prečítanie celej dohody, pretože si dopredu musel vybrať len zopár kapitol, ktoré ho zaujímajú. Pred vstupom musel odovzdať mobilný telefón a iné zariadenia. V miestnosti bol celý čas sledovaný, aby nemohol zaznamenať žiadnu časť dohody. Taktiež by veľmi rád počul aj názory iných organizácií na túto dohodu, čo však momentálne nie je možné. Verí, že voľný obchod je dobrá vec (teda je proti uplatňovanie cla, limitov na dovoz a vývoz a iných obmedzení a prehnaných regulácií na technických noriem). Avšak TTIP nie je len o tomto a sú v nej sporné veci (napríklad ochrana investorov), o ktorých neverí, že by sa dali ľahko odstrániť.

Most-Híd

Hovorca strany Andras Nagy nám poradil kontaktovať ich europoslanca Józsefa Nagya a pána poslanca Frantiska Šebeja, ktorý je predseda zahraničného výboru. Taktiež zaslal tlačovú správu od pána Nagya k téme. Oboch poslancov sme kontaktovali, zatiaľ sme však nedostali odpoveď.

<http://most-hid.sk/sk/jozsef-nagy-europa-bude-rast-aj-v-xxi-storoci-nebude-len-nostal-gickym-kontinentom-seniorov>

V tlačovej správe pán József Nagy vyjadruje spokojnosť nad rozhodnutím europoslancov o TTIP: „S výsledkom som spokojný, keďže sa vylúčili reálne riziká

ochrany spotrebiteľov a životného prostredia, ako aj rizikový návrh arbitráže. Európa bude rásť aj v 21. storočí". Podľa neho dohoda TTIP prinesie občanom nové pracovné príležitosti a väčšiu konkurenciu v obchode, čo spôsobí nižšie ceny a vyššiu kvalitu. Odstránenie bariér (rôzne štandardy, certifikácie, clá) pomôže hlavne malým a stredným podnikom. Taktiež je rád, že pôvodný návrh riešenia sporov medzi investormi a štátmi (ISDS) nebude začlenený do TTIP, avšak pre Slovensko by bolo výhodné, ak by v dohode bol nejaký nový systém riešenia týchto sporov namiesto súčasných bilaterálnych arbitrážnych dohôd so Spojenými štátmi.

František Šebej podľa Denníka N taktiež zastáva názor, že ekonomické výhody pre Európsku úniu, ako aj Spojené štáty vysoko presahujú riziká. Kampaň proti TTIP odsudzuje ako ruskú propagandu a proti-trhové sily.

Slovenská národná strana

Zo strany SNS nám odpovedala tlačová tajomníčka Zuzana Kohútková. Poprosila nás o telefónne číslo a viac podrobností o našom projekte, aby mohla našu požiadavku prekonzultovať s príslušnými členmi odborného kabinetu. Na našu odpoveď s požadovanými informáciami sme zatiaľ nedostali žiadnu reakciu.

<https://dennikn.sk/455863/sebej-ttip-ti-co-sa-boja-siria-paranoju-sulikovi-prekaza-utajenost/>

Vyššie spomínaný článok Denníka N uvádza, že strana SNS má na dohodu TTIP negatívny názor. Podľa poslanca Jaroslava Pašku má dohoda v momentálnom stave viac nevýhod a nebola by tak pre nás prínosom. Kritizuje hlavne ohrozenie práv spotrebiteľov a životného prostredia vo viacerých oblastiach a taktiež nastavenie arbitrážnych súdov.

Hlasovanie europoslancov

8. júla 2015 hlasoval európsky parlament o odporúčaní určených Európskej komisii zo strany Európskeho parlamentu, ktoré by mali byť zahrnuté do požiadaviek finálnej verzie dohody TTIP. Rezolúciu podporilo hlasmi 436 poslancov, 241 bolo proti a 32 sa zdržalo hlasovania. Zo slovenských europoslancov sa zdržali hlasovania Pál Csáky (SMK), Miroslav Mikolášik (KDH), Monika Smolková (Smer-SD) a Anna Záborská (KDH). Za rezolúciu hlasovali Monika Flašíková Beňová (Smer-SD), Eduard Kukan (SDKÚ-DS), Vladimír Maňka (Smer-SD), József Nagy (Most-Híd), Richard Sulík (SaS), Boris Zala (Smer-SD), Branislav Škripek (OĽaNO), Ivan Štefanec (SDKÚ-DS) a Jana Žitňanská (NOVA).

<http://www.hlavnespravy.sk/pozrite-si-ako-slovenski-europoslanci-hlasovali-o-ttip/644423>

Naše závery

I keď je reforma a unifikácia regulácií pozitívnym impulzom pre investície medzi USA a EU, možné výhody tejto dohody sú zatienené v demokratickej spoločnosti neprijateľným vylúčením občanov a ich volených zástupcov z tvorby a informácií o tejto dohode.

Spolu s opodstatnenými obavami o presunutie mimoriadne významných právomocí z rúk demokraticky volených zriadení do rúk firiem a súkromných osôb považujeme túto dohodu za neprijateľnú, a v prípade pokračujúceho vylúčenia občianskej spoločnosti z tvorby a rokovania o tejto dohode, aj za priečiacu sa demokratickým princípom.

Z pohľadu IT sektoru ako pozitívne hodnotíme návrhy týkajúce sa férového prístupu k dátovej infraštruktúre. Problematickými sú aj tu opäť privatizácia regulácií a legislatívy v oblasti telekomunikácií, a sporné body v oblasti ochrany citlivých údajov a šifrovania. Rovnako je neregulované súkromné vymáhanie práv v oblasti duševného vlastníctva problematické a môže mať negatívny efekt na vývoj informatizovanej spoločnosti dneška.

Prijatie dohody v podobe z dokumentov uniknutých v apríli tohto roku preto nepodporujeme.

Zdroje a užitočné odkazy

Wikipedia články

- https://en.wikipedia.org/wiki/Transatlantic_Trade_and_Investment_Partnership
- https://en.wikipedia.org/wiki/Comprehensive_Economic_and_Trade_Agreement
- https://en.wikipedia.org/wiki/Trans-Pacific_Partnership
- https://en.wikipedia.org/wiki/Trade_in_Services_Agreement

Portály relevantných organizácií

- <http://www.amcham.sk/home>
- <http://www.eesc.europa.eu/>
- <https://ttip-leaks.org/>
- <https://www.eff.org>
- <https://edri.org>
- <http://www.euractiv.com/>

- <https://stop-ttip.org/>

Články o TTIP a na súvisiace témy

- <http://www.cato.org/blog/tpp-encryption>
- <http://uk.reuters.com/article/us-eu-usa-trade-idUKKBN0OW0UW20150616>
- <http://alianciapas.sk/>
- <https://blog.ffii.org/can-ttip-protect-european-creativity/>
- <https://blog.ffii.org/ceta-who-pulled-the-plug-on-the-right-to-regulate/>
- <https://dennikn.sk/450601/strasiak-menom-ttip-naozaj-ohrozuje-zmluva-amerikou-nasu-slobodu/>
- <https://blog.ffii.org/eu-parliament-resolution-on-ttip-is-a-diplomatic-blunder/>
- <https://blog.ffii.org/a-license-to-spy-cross-border-data-flows-in-ttip/>
- http://www.amcham.sk/publications/connection-magazine/issues/2016-02/272470_ttip-opening-up-transatlantic-potential-to-slovak-smes
- <http://www.csee-etuice.org/en/actions/campaigns/exclude-education-from-ttip/262-what-is-the-ttip>
- <https://blog.ffii.org/us-wants-to-outlaw-eu-cloud-in-ttip-negotiations/>
- <http://corporateeurope.org/international-trade/2015/08/dont-believe-hype-ttip-not-small-companies>
- <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2013-07-10/getting-yes-transatlantic-trade>
- <http://www.independent.co.uk/voices/comment/what-is-ttip-and-six-reasons-why-t-he-answer-should-scare-you-9779688.html>
- <https://www.eff.org/deeplinks/2013/03/transatlantic-declaration-leave-copyright-patent-issues-out-tafta>
- <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/jul/15/us-trade-deal-with-europe-hype>
- <http://wolfstreet.com/2014/12/25/leaked-secret-negotiations-to-let-big-brother-go-global/>
- <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1233>
- <http://euractiv.sk/clanky/podnikanie-a-praca/unikli-dokumenty-o-ttip-francuzi-chcu-stopnut-rokovania/>
- <http://keionline.org/node/1984>
- <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1230>
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5651_en.htm
- <http://www.bbc.com/news/uk-politics-30493297>
- <http://www.euractiv.com/section/trade-society/news/france-claims-ttip-talks-likely-to-stop/>
- <https://www.opendemocracy.net/can-europe-make-it/keno-franke/ttip-and-right-to-protect-personal-data>

Videá

- <https://www.youtube.com/watch?v=ZfD0aLIWTFQ>
- <https://www.youtube.com/watch?v=5P7h3tD4JsU>
- <https://www.youtube.com/watch?v=ymWj5AwJF88>
- <https://www.youtube.com/watch?v=AAp6cD5i8O0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=6fDCbf4O-0s>